

HIKOYA , ERTAK VA MASAL JANRIDAGI ASARLARNI TAHLIL QILISH

Ennazarova Mavlyuda

boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 201 guruh

Annotatsiya: Hikoyani o'qishda uning mazmunini tahlil qilish va shu asosda o'quvchilar nutqini o'stirish markaziy o'rin egallaydi. Hikoya o'qib bo'lingach, o'quvchilar o'ylashi, o'z mulohazalarini aytishi uchun tayyorlanishga vaqt berish kerak. O'qilgan asar yuzasidan beriladigan dastlabki savollardan maqsad hikoya bolalarga yoqqan-yoqmaganligi, undagi qaysi qahramonning xarakteri bolaga ta'sir etganini bilishdan iborat. Shundan [keyingina hikoya syujeti](#), voqeaning yo'nalishini ochishga, personajlar xarakterini tushunishga, nihoyat, asarning asosiy g'oyasini bilib olishga yordam beradigan savollardan foydalaniladi. Badiiy asarni tahlil qilishda syujetni to'liq [tushuntirishga berilib ketib](#), qahramonlarga tavsif berish, asar qurilishi va tilini tahlil qilish kabi ish turlari e'tibordan chetda qolmasligi lozim.

Kalit so'zlar: [hikoya syujeti](#), voqeaning yo'nalishi, ertak, masal, hikoya, realizm, janr.

Аннотация: при чтении рассказа центральное место занимает анализ его содержания и развитие речи учащихся на этой основе. После прочтения рассказа необходимо дать время на подготовку, чтобы читатели могли подумать, высказать свое мнение. Цель первых вопросов, задаваемых по прочитанному произведению, состоит в том, чтобы узнать, понравился ли рассказ детям, какой персонаж в нем повлиял на ребенка. Только после этого используются вопросы, которые помогают раскрыть сюжет рассказа, ход повествования, понять характеры персонажей, наконец, узнать основную идею произведения.

При анализе художественного произведения не следует упускать из виду такие виды работ, как описание персонажей, анализ конструкции и языка произведения, уступая место полному объяснению сюжета.

Ключевые слова: сюжет рассказа, ход рассказа, сказка, притча, рассказ, реализм, жанр.

Annotation: when reading a story, an analysis of its content and, on this basis, the cultivation of readers' speech takes a central place. Once the story is read, it is necessary to give time to prepare so that the readers can think, say their own reasoning. From the initial questions asked about the Read work, the goal is to find out whether the story liked the children, which character of the hero in it influenced the child. Only then is the plot of the story used, questions that help to unravel the direction of the story, understand the character of the characters, finally find out the main idea of the work.

In the analysis of a work of art, such types of work as characterizing the characters, analyzing the construction and language of the work should not be ignored, being obsessed with a complete explanation of the plot.

Keywords: plot of a story, direction of an event, fairy tale, parable, story, realism, genre.

Kirish

Hikoya, ertak va masal janridagi asarlarni tahlil qilish - bu adabiyotshunoslikning asosiy usullaridan biri bo'lib, ularning o'ziga xos xususiyatlarini, badiiy vositalarini va ma'naviy-axloqiy mazmunini chuqur o'rganishni o'z ichiga oladi.

Hikoya tahlili:

- Janr xususiyatlari: Hikoya — hajm jihatidan kichik, konkret bir voqea yoki hodisani aks ettiruvchi, odatda bir qahramonning hayoti va tajribasiga asoslangan asar. Realizm va jonlilikka e'tibor qaratiladi. Hikoyada o'quvchining o'z hayotini aks ettirgan qismlar, muammolar va hayot tajribalarini ko'rish mumkin.
- Struktura: Hikoyaning boshlanishi, rivojlanishi, o'zgarish nuqtasi (kulminatsiya), va yakuni aniq bo'ladi.
- Badiiy vositalar: Hikoyalar jonli tasvirlash uchun turli xil badiiy vositalardan foydalanadi. Metaforalar, taqqoslashlar, epitetlar, obrazlar, so'zlarning o'yini hikoyaning o'ziga xos uslubini shakllantiradi.
- Mazmun tahlili: Hikoyaning asosiy g'oyasi, o'quvchiga berilgan xabar nima? Hikoyadagi muammolarning yechimi nimalarga ta'sir qiladi, o'quvchiga nima o'rgatadi?

Ertak tahlili:

- Janr xususiyatlari: Ertak — xalq og'zaki ijodiyoti asarlari bo'lib, xayoliy obrazlar, sehrli hodisalar, o'ziga xos til va ma'naviy-axloqiy mazmunlarga ega.
- Struktura: Ertaklar odatda o'ziga xos formulalar bilan boshlanadi ("Bir zamonda bir podshoh bo'lgan...") va ba'zi hollarda oxirgi jumlasini ("Shunday qilib, xalq ertakini o'qidi") bilan tugaydi.
- Badiiy vositalar: Ertaklarda so'z o'yini, repetitsiyalar, ibora va qiyoslar, personifikatsiya, metaforalar keng qo'llaniladi.
- Mazmun: Ertaklar o'quvchilarga yaxshilik va yomonlik, qahramonlik va adolatsizlik, ishq va do'stlik kabi g'oyalar haqida o'ylashga undaydi.

Masal tahlili:

- Janr xususiyatlari: Masal — qisqa, hayotiy haqiqatni aks ettiruvchi, aniq ma'naviy xulosaga ega asardir. Masallar odatda hayvonlar, o'simliklar, jonsiz narsalar obrazida tuziladi.
- Struktura: Masal odatda muammo va uning echimi ko'rinishida tuziladi.
- Badiiy vositalar: Masallar odatda qisqa va aniq so'zlar bilan tuziladi. Ular ko'pincha maqollar, iboralar va qisqa hayotiy hikoyalardan foydalanadilar.
- Mazmun: Masallar o'quvchilarga hayotiy haqiqatlarni tushunishga, axloqiy qadriyatlarni o'zlashtirishga va to'g'ri yo'lni tanlashga yordam beradi.

Tahlilning asosiy bosqichlari:

1. Asarni o'qish va tushunish: Asarning mazmunini, qahramonlarini, voqealarini o'rganish.
2. Janrga oid xususiyatlarini aniqlash: Hikoya, ertak yoki masalning o'ziga xos xususiyatlarini, strukturasi, badiiy vositalarini tahlil qilish.
3. Mazmun tahlili: Asarning asosiy ma'nosini, g'oyasini, o'quvchiga beriladigan xabarni aniqlash.
4. Badiiy vositalarni tahlil qilish: Asarda qo'llanilgan til, obrazlar, metaforalar, taqqoslashlar, epitetlardan foydalanishni tahlil qilish.
5. Asarning ijtimoiy-madaniy ahamiyatini baholash: Asarning jamiyat rivojlanishiga qanday ta'sir qilganini, qanday ma'naviy qadriyatlarni aks ettirganini o'rganish.

Ushbu bosqichlarni bajarish orqali hikoya, ertak va masal janridagi asarlarni chuqur tahlil qilish mumkin va ularning o'ziga xos xususiyatlarini, badiiy vositalarini va ma'naviy-axloqiy mazmunini tushunish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Rafiyev A. , G'ulomova N. Ona tili va adabiyot (kasb-hunar kollejlari uchun darslik). T. , "Sharq", 2013.
2. "Umumta'lim fanlari metodikasi" jurnali, 1-, 2-, 3-, 4-sonlar, 2018.
3. "Til va adabiyot ta'limi" jurnali, 1-12 sonlar, 2018.